

Szakmai közélet

IN MEMORIAM

MEGEMLEKEZÉS HARRACH ANDORRÓL

Augusztus 4-ére virradó éjjel 82 éves korában, váratlanul meghalt Harrach Andor, pszichiáter, pszichoterapeuta, Bálint-csoport vezető. Előtte délután még egy új pszichoszomatikus rendelő alapításáról egyeztetett – amúgy ez igen jellemző volt rá, mindig tele volt ötletekkel, és általában a megvalósítással sem maradt adósunk.

Bandi 1941-ben született, és a Sopron környéki szigorúan ellenőrzött határsávban nőtt fel – talán ennek is köszönhető magabiztossága abban, ahogy a belső, morális határai szigorú képviselője mellett a külső, akár éles határokat gyakorta próbára téve új utakat, lehetőségeket keresett. Az orvosi egyetemen ismerkedett meg Bálint Mihály híres, *Az orvos, a betegek és a betegség* című könyvével, melyet olvasva élethossziglan köteleződött el a pszichoszomatikus szemlélet (mely egy határterület) és betegellátás irányában. A Lipóton képződött, ahol ekkor bontakoztak ki a „túrt” zónában (határsáv!) a kurrens pszichoterápiás irodalom közös olvasása, kritikus átbeszélése mentén a betegközpontú, kapcsolati gondolkodás mentén történő ellátás gyökerei. A pszichiáter-szakvizsga megszerzése után nem sokkal szintén a Lipóton dolgozó pszichológus feleségével, Küzdényi Nórával együtt emigráltak Nyugat-Németországba (ismét egy határ): először Gießenben, majd néhány évvel később Kasselben telepedtek le. Bandi pszichoanalitikus lett a német képzési rendszerben, göttingeni kiképző analitikusa

ajánlotta neki, hogy a budapesti iskola szemléletének mintájára első szupervízióját is biztosítja (újabb izgalmas szakmai határhelyzet). Eközben pszichoszomatikus rehabilitációs osztályon kezdett dolgozni, ahol meglehetősen gyors karriert futott be, előbb részlegvezető, majd második munkahelyén osztályvezető főorvos lett még 40 éves kora és a német állampolgárság megszerzése előtt. A 80-as évektől kezdődően úttörő szerepet játszott a német rendszeren belül egy új diszciplína elkülönítésében és ezen keresztül egy új szakképzési rendszer kidolgozásában. Bandiék úgy látták, hogy a pszichoszomatikus betegek egy „lyukba” zuhannak a belgyógyászati szakmák és a pszichiátriai ellátás között: előbbieknél „hülyék” és „hisztisek”, utóbbiaknak „bonyolultak” és szintén „nem igazi betegek” (Bandi erősebb jelzőket használt volna itt). Ezért Bandiék megteremtették a Pszichoszomatika és Pszichoterápia szakképzési rendszer kereteit, és hosszas, a kialakult erőviszonyok határait feszegető szakmapolitikai csatározásokat követően a világon jelenleg is unikális módon a német rendszerbe illesztették azt. A képzési rendszernek rendkívül fontos oszlopává vált a Bálint-csoport, hiszen a pszichoszomatikus összefüggéseket csak a személyes bevonódáson alapuló esetmunka mentén lehet olyan mélyen megérteni, hogy aztán készség-szinten is alkalmazni tudjuk a tanultakat. Bandi saját bevalása szerint bő 2000 csoportülést vezetett ezekben

az évtizedekben, kollégák tucatjai (ha nem százai) képződtek nála Bálint-csoport-vezetőként.

2006-ban nyugdíjba ment, és hazatelepült (újabb határ több szempontból is). Belevetette magát a hazai szakmai életbe, hamarosan a Magyarországi Bálint Mihály Pszichoszomatikus Társaság elnöke, kiképző csoportvezetője lett. Vagy negyven-ötven kollégához hasonlóan én is nála képződtem, és egy időben pszichoterápiás szupervízióba is hozzá jártam. Eközben a Semmelweis Egyetem Magatartástudományi Intézetében oktatott pszichoszomatikát elsősorban a német nyelvű programon tanuló hallgatóknak, de számos más oktatási aktivitása is volt. Többször voltunk együtt nemzetközi Bálint-konferencián, az úton összezárva is pont olyan embernek mutatkozott, mint a hivatalos helyzetekben: autentikus személyiség volt.

Bandi jó értelemben volt agilis. Nem hagyta nyugodni az ellátatlanokat ért igazságtalanság, és

sokszor haragudott a szakmai hatalomféltésből adódó elakadások miatt. Fontos tudni vele kapcsolatban, hogy szakmai témában gyakran volt dühös, de egyszer sem láttam destruktívnak, az „ez így nem jó” mellett mindig ott volt az „ez legyen helyette”. Meg akarta reformálni az orvosképzést (joggal) és az egészségügyi ellátórendszert (szintén joggal), a további ambícióinak ismertetése túlfeszítené ezen megemlékezés kereteit. Megőrizte kissrácos huncutságát; könnyű volt elképzelni, ahogy az Aranycsapatot csodálva a haverokkal focizik a kora '50-es években, vagy ahogy az iskolai színjátszókörben Nyilas Misit alakítva halmozza a gratulációkat. Hihetetlen életkedve, kompromisszumképtelen változtatási vágya fájdalmasan fog hiányozni szakmai és személyes életéből is.

Eörsi Dániel